

Komentarji

Kaj se je zgodilo v Kentuckyju?
—Mistra Insulla ne bo domov

Harlan (Kentucky) je bil pred dvema letoma krvavo pozorišče Amerike. Rudarji, člani unije United Mine Workers, so bili v desperatni vojni s privatnimi tlačarji, najetimi pobojniki, državnimi milicniki, pijanimi deputirani in korumpiranimi sodniki, ki so zastavljali in zahtevali priznanje unije ter zvišanje plače. Tucat stavekarjev je bilo ubitih in na stotine vrženih v sapor. Vsa Amerika je lahko sledila vesti o teh grozodejstvih.

V dveh letih po tistem se je v nekaj zgodilo v Harlanu. Zgodilo se je bilo tamkaj volitve in ker John H. Blair, ki je vodil leto razbojnikov proti rudarjem, je bil poražen in prav tako je propadel sodnik D. C. Jones. Porazen je bil tudi okrajni pravnik Will Brock, ki je tožil rudarje in jih pred sodiščem alikal kot "boljševike, ki hočejo premočlavit državo Kentucky." Porazenega sodnika Jonesa je zamenjal James Gilbert, odvetnik, ki je branil rudarje pred istim sodnikom! In pravdnika Brocka je porazil Daniel Boone Smith, tudi eden zagovornikov stavkajočih rudarjev pred dvema letoma.

Black Mountain Coal korporacija, ki je pred dvema letoma financirala poboje rudarjev in druge procese proti voditeljem rudarske unije v Harlanu, danes priznava isto rudarsko unijo in pod kratkim je dovolila 5000 milijam rudarjem, da so zborni na njenem posestvu! Ločena trgovska zbornica v Harlanu je pa povabila Kentuckyjsko delavsko federacijo, naj prihodnje leto zboruje tamkaj.

Zares—nekaj se je zgodilo v Harlanu. Čudež to ni, je pa nekaj drugega: vzbujena in vztrajna delavska zavest!

Samuel Insull, bivši čikaški finančni car in veliki "kulturovec" (financiral je čikaško opero, danes pa, ko njega ni več, je tudi čikaško operno gledališče zapustil), ostane stalen gost doma Grčije. Grško sodišče je zavrlo zahtevo ameriške vlade na izročitev beguna Insulla. Sodišče v Atenah je odločilo, da Insull je počenjal mister Insull v Chicago—ko je sam sebi "pomagal" milijone dolarjev tujega denarja brez vsakega jamstva—ni noben zločin na Grškem, zato je Insull nekriv pa basta.

Dokler je bil magnat Insull še v Chicagu, ni imel nikoli nobene stitnosti s sodišči, da bi bilo dovolj tožb. Pravi, da je Insull znal "zvezati roke" sodiščem—in v Ameriki ni to nobena težava. Vsekakor ni Insull postal tega trika, ko je dospel na Grško. Dobro je "podmazal" in bilo je. Pravljico, da je mister Insull odšel iz Amerike suh in berač, verjamejo samo še begi.

Oficijska Amerika se pa tudi ne sme preveč zgražati nad grško Justico, ki ji je zmešala kremo in je zaščitila Insulla. V Chicagu se že več let nahaja anglež po imenu John Factor, znan kot "Jack the Barber", ki je zapustil v Londonu precej finančnih grehov. Tako vsaj pravi angleška vlada, ki je zahtevala od ameriške vlade njegovo izročitev, da ga postavi pred sodišče toda v Washingtonu so to zahtevo odklonili. Zato, ker ima Factor milijone in lahko najame krutarje in advokate, da ga branijo in osvobodijo. To dela tudi Insull. Kar je prav za Petra, mora biti tudi za Pavla!

Ni nam do kakšne maščevalnosti nad Insullom. Krivice, za katere je Insull odgovoren, ne bodo nikdar poplačane, pa če Insulla stokrat obesijo. Afera nam služi le za dobro ilustracijo, da je kapitalistična korupcija enaka po vsem svetu.

DELAVCI DALI BRČO KOMPANIJSKIM UNIJAM

Pri dveh velikih firmah v Wisconsinu so jih odklonili soglasno

Milwaukee. — Zadnje dni sta ali v grob dve kompanijski uniji pri dveh večjih industrijskih podjetjih v državi Wisconsin. Pogrebnički so delavci pri Kohler Manufacturing kompaniji, kateri načeljuje bivši governor W. J. Kohler, in delavci pri Nash Motor Co. v Kenoshi.

Pri obeh firmah so jih zavrgli soglasno, niti en sam delavec ni glasoval za kompanijsko unijo. Pri Kohler kompaniji je prišlo vprašanje v ospredje, ko je družba odslavila 40 delavcev radi unijskih aktivnosti istočasno, ko je izdelala načrt za kompanijsko unijo in ga predložila na glasovanje.

Glasovanje je bilo spojeno tudi z zahtevo, da družba zopet uposli odslovljene delavce. Za unijske zastopnike so bili izvoljeni predsednik državne delavske federacije Henry Olds, organizator Ameriške delavske federacije Paul J. Smith ter trije delavci. Ti zastopniki so takoj naznanili, da bodo od družbe zahtevali priznanje unije in kolektivno pogajanje.

Kohler je poznan za "boljšega" delodajalca. Svoje delavce je slepil z raznimi welfare skemami, ustanovil "moderno" kompanijsko vas v bližini svoje tovarne, kjer jih je nadziral prav po katoliški tudi izven delovnega časa. Plače v njegovi tovarni so notorično nizke.

Zadnja leta se je postavil na čelo vseh torijevcev proti lafoletovcem in bil l. 1928 tudi izvoljen za gubernerja. Dve leti pozneje ga je porazil Philip LaFollette, njegova pa je lanko leto s Kohlerjevo zaslonbo premagal demokrat Schmedeman.

Pri Nash Motor kompaniji je situacija bolj zapletena, ker je v teku že več tednov stavka oziroma izprtje. Tudi pri tej družbi ni kompanijske unije dobila med delavci niti enega glasu.

Družba je delavce izprla, ko je v enem oddelku zastavkalo radi znižanja plač okrog 200 delavcev. Kompanija je udarila nazaj in zaprla tovarno. Nato je vseh 2400 delavcev pričelo s piketiranjem v treh štihi. Pomagajo jim tudi organizirani brezposelni.

Tudi delavci pri tej družbi so izvolili Oldsa in Smitha za svoja zastopnika poleg šestih članov izmed sebe. Ta odbor se je že parkrat sestel s kompanijo v svrhu poravnave spora, ampak predsednik družbe insistira, naj se stavekarji vrnejo na delo pod starimi pogoji.

Gubernerjeva žena se spravila nad jeklarski trust

Harrisburg, Pa. — Mrs. Pinchot, žena pennsylvanskega gubernerja, je s poročila oblastim jeklarskega mesteca Vandergrift, ki je fevdalna barovina jeklarskega trusta, da bo imela shod za organiziranje jeklarskih delavcev, če je to trustu všeč ali ne. Prvi shod, ki bi se imel vršiti v šolski dvorani, so oblasti prepovedale.

To jo je tako razkačilo, da je mestne in šolske oblasti Vandergrifta primerjala z birokrati caristične Rusije, "katerim so podobni stoodstotno v mišljenju in obnašanju. Njih udanost do jeklarskega trusta bi prijala celo carju."

Litvinov čestital Settlu

Washington, D. C. — Sovjetski zunanji komisar Litvinov je v turek brzjavno čestital Settlu in njegovemu tovarišu Fordneyju na dobrem uspehu pri dvigu s balonom v stratosfero. Litvinov je pripomnil, da želi, da bi ameriška znanost sodelovala z rusko znanostjo in uspehi bodo še večji.

Finančni raketirji v zagati

Goldman svetuje wallstreetakim bankirjem, naj se poboljšajo, drugače bo federalna vlada odredila reforme

Washington, D. C. — (FP) — Finančni raketirji se vznemirjeni, ker ljudstvo nima zaupanja v banke in bankirje in ker je "new deal" dosegel tudi Wall street, kar pokazuje preiskava pred senatnim banknim komitejem. Ta preiskava je napotila H. Goldmana, načelnika finančne firme Goldman, Sachs & Co., da je naslovil pismo članom newyorške borze, naj revidirajo svojo taktiko, kajti če ne bodo sami uvedli potrebne reforme, bo to storila federalna vlada.

Goldman svetuje članom borze, naj ustanove komitej, katerega naj bi tvorili dva zvezna senatorja, dva gubernerja zveznega odbora rezervnih bank in predsednik vodilnih zavarovalnih družb, ki naj bi nadziralo poslovanje borze.

V Washingtonu smatrajo Goldmanov korak kot poskus, ki naj bi preprečil nadaljnjo preiskavo finančnega poslovanja newyorške borze po senatnem odseku in kontrolno zakonodajo.

Jeklarska družba strahuje delavce z brezdeljem

Namiguje jim s zatvorljivijo jeklarne, če bodo glasovali za delavsko unijo. Pritožba pred delavskim odborom

Washington. — Kako se Weirton Steel kompanija v Weirtonu, W. Va., drži dogovora med njo, delavskim odborom in jeklarsko unijo, je razvidno iz pritožb, katere je vladnemu odboru v imenu delavcev predložil Green od delavske federacije.

V teh pritožbah pravijo delavci, da jih je družba pozvala v urad in jim predstala neka pisma od raznih družb, med katerimi je tudi Fordova. V teh pismih od tvrdk, katere Weirton Steel zalaga z jeklom in železom, je rečeno, da bodo prenehale z naročili, če se delavci pri tej družbi izrečejo za svojo unijo.

Če so pisma resnična ali falfificirana, bo lahko dognal delavski odbor. Vsekakor pa je njihov namen, da pod grožnjami izgube dela prisilijo delavce, da glasujejo za kompanijsko unijo. Volitve med jeklarskimi delavci, kateri unijj hočejo spadati: svoji ali kompanijski, se bodo vršile 11. decembra.

Španske volitve

Madrid, 22. nov. — Bulletin o izidu nedeljskih volitev za špansko zbornico zelo počasi izhajajo. Stetje glasov je zelo zapleteno delo. Kakor stoji rezultat danes ima desnica 162 mandatov in levice 136; rezultat glede ostalih 175 mandatov še ni znan. Vseh poslancev je 473. Kolikor je dolej znano, je bila izvoljena ena sama ženska, ki je socialistka Maria Martinez Olerra. — Včeraj so komunisti in sindikalisti skupno napadli socialistični stan v Madridu in 15 oseb je bilo ranjenih. Lista mrtvih je narasla na deset.

Injunkcija proti posredovanju NRA

Chicago. — National Lock Co. v Rockfordu, Ill., pri kateri je 1200 delavcev zastavkalo, zahteva od sodišča injunkcijo proti federalnemu delavskemu odboru pod NRA, ki je prejel od stavekarjev prošnjo, naj posreduje. Družba pravi, da noče posredovanja od vlade.

Stavka pristaniških delavcev

Philadelphia, Pa. — Nad tisoč pristaniških delavcev je zastavkalo v tem mestu. Stavkarji zahtevajo 75 centov na uro in \$1.10 za nadurno delo.

UPRAVA MUSCLE SHOALSA ODDALA KONTRAKT

Mesto bo prihranilo 60% pri elektriki. — Trust je zopet razvil močno propagando

Tupelo, Tenn. — Tupelo je prvo mesto, ki je podpisalo pogodbo z upravo vladne elektrarne pri Muscle Shoalsu. Električno bo prejelo po znatno nižji ceni od vladne elektrarne kakor jo je plačevalo elektrarskemu trustu.

Dosedaj je na leto plačalo okrog \$32,000, isto količino elektrike bo od vladne elektrarne dobilo za \$18,000 ali za več ko 60% manj. — Hišnim odjemalcem jo bo prodajalo po tri ceste za prvih 50 kilovatnih ur, dva centa za nadaljnjih 150 kilovatnih ur in eden cent za elektriko nad dvesto kilovatnih ur.

To je najnižja cena elektrike v deželi. Znaša približno toliko ko v kanadski provinci Ontario, kjer ima monopol vladna elektrarna.

Zadnje čase je elektrarski trust razvil silovito propagando proti vladni elektrarni v vseh mestih, kjer je v ospredju vprašanje municipalne ali privatne elektrike. Na jugu trust močno brenka na strune, da bodo ljudje potem morali plačevati višje davke, če bodo mesta same raspečevala elektriko. Vse skupaj je seveda le bluff, ki pa v teh časih kljub temu vleče.

S to propagando se je vrgel v boj tudi pri zadnjih volitvah v raznih mestih dežele, kjer je bilo pred volilci vprašanje municipalne elektrike. S svojo propagando, ki izvirja iz velikih vreč denarja, je uspel v štirih mestih, v štirih pa pogorel.

Kapitalistično časopisje je beležilo ta "poraz" javnega lastništva v štirih mestih za veliko zmago privatnega biznisa in jo tolmačilo, da je ljudski sentiment proti "radikalnim eksperimentom". To je le napol resnica. Glavno vlogo je igrala trustovska dobro plačana propaganda. Plačali je pa niso magnatje, ampak odjemalci. Kompanije vzamejo denar za "oglaševanje" iz upravnega sklada, katerega vplačajo konzumenti.

100,000 reliefnih brezposelcev dobilo delo

Tako poročajo iz centralnega urada v Washingtonu. Število se nanaša na vso deželo

Chicago. — V torek so uposlili komaj tisoč brezposelnih delavcev, ki so na reliefni listi v čikaškem okraju. Direktor Bigham se izgovarja, da so inženirji, ki pripravljajo načrte za javna dela, prepočasni. Ojbuje pa, da do konca tega tedna bo v okraju Cook uposlenih 40,000 reliefnih brezposelcev. Pri upošlevanju je velik "red tape" ali po naše "uradni šimelj". Uradniki se pritožujejo, da je nastal konflikt s strokovnimi unijami, ki zahtevajo, da vlada uposluje le unijske delavce pri javnih delih. Mnogo tesarjev in drugih mehanikov je bilo zavrnjenih, ker niso več člani unije iz razloga, ker niso mogli plačevati prispevkov.

Washington, D. C. — Centralni urad CWA (Civil Works Administration) poroča, da je bilo v prvih treh dneh upošlevanja reliefnih brezposelcev čez 100,000 uposlenih pri javnih delih po vseh državah unije. Vseh gradbenih projektov, ki so že odobreni, je toliko, da bi lahko še delalo najmanj 276,000 delavcev. Samo v Wisconsinu je pripravljenega dela za 35,000 delavcev v tem tednu in za nadaljnjih 23,000 prihodnji teden; v Indijani za okrog 23,000 delavcev v prihodnjih dveh tednih in v Michiganu za 25,000.

"Komunizma ne eksportiramo!"

Tako je izjavil novi sovjetski poslanik za Ameriko, ki se je zavezal, da ne bo vodil nobene propagande

Moсква, 22. nov. — Aleksander Antonovič Trojanovski, novi sovjetski poslanik za Združene države, je včeraj slovesno jamčil ameriškim poročevalcem, da njegovo poslanštvo v Washingtonu ne bo toriče nobene komunistične propagande v Ameriki.

Poročevalci so vprašali poslanika, kakšne bodo njegove zveze z ameriškimi komunisti in kaj je njegovo stališče glede ruske komunistične propagande v Združenih državah. Trojanovski, ki dobro govori angleško, je dejal: "Komunizem ni stvar, ki se izvaža iz ene dežele v drugo. To je stvar notranjih problemov vsake dežele. V vsakem slučaju vam lahko zjamčim, da komunistične propagande v našem poslanstvu v Washingtonu in od naših uradnikov v Ameriki ne bo."

Socialisti ožigocaj angleškega kralja in plemiče

Poslanec protestiral v zbornici proti pompu parazitov, ko delavci stradajo

London, 22. nov. — Prvič v moderni zgodovini Anglije je bil kralj George V. včeraj tarča ostrega protesta v lordski zbornici angleškega parlamenta. Kralj je po starem običaju svedčano odprti zimske zasedanje parlamenta ob navzočnosti vseh poslancev, plemičev in diplomatov. Navzoča gospoda je kar blestela v avili, zlato in diamantih. Kralj je pravkar prečital svoj prestolni govor, v katerem je nekaj čvkal o "svoji vladi, ki naj še nadalje z božjo pomočjo gleda za svetovni mir v okviru Lige narodov", ko je zadonel oster glas iz vrst poslancev nižje zbornice.

"Kaj pa delavci? Ali ne bo nobene besede glede odpomoči delavcem?"

Gospoda je ostrmela in nekateri so skočili proti govorniku, ki je nadaljeval z močnim glasom: "Vsi skupaj ste ganga lenih parazitov, trotoev, ki živi na stroške ubogih delavcev! Delavci ustvarjajo bogastvo za vas! Sram vas bodi! Zakaj nimate nobene besede za revne, stradajoče delavce?"

Govornik je bil socialistični poslanec John McGovern. Ko je sam nehaj govoriti, ga niso odstranili. Kralj se je naredil, kakor da ni nič slišal in je hitro odšel s kraljico in ostalimi člani svoje rodbine.

McGovern je dejal kasneje, da mu ni nič žal, kar je rekel. Ko je videl v zbornici blek in slajj ceremonij, ga je prijel tak srd da se ni mogel premagati, da ne bi bil protestiral in na glas povedal, kar je mislil.

Nova Fundlandija bankrotna

St. John's, N. F., 22. nov. — Angleški dominijon New Foundland, večji otok ob vzhodni Kanadi, je finančno bankrotiral in zdaj je v nevarnosti, da izgubi avtonomijo in postane angleška kronarna kolonija ali pa odvsnia provinca Kanade. Komisija angleške vlade, ki je preiskala fiskalne zadeve Nove Fundlandije, poroča, da je nesposobno in potratno gospodarstvo zakrivilo polom. Komisija predlaga, naj Nova Fundlandija izbira med kronsko kolonijo ali kanadsko provinco.

Silen potres v severnem ledenem pasu

New York. — Silen potres, ki je 20. novembra vznemiril seismografske postaje po vsem svetu, se je pripetil v arktičnem pasu, severno od Greenlandije, kjer ni človeških bivališč. Škode torej ni nobene, toda potresni sunek je moral razdejati milje lednikov.

ODJEMALCI DOBE ŠE VEČJI 'RAW DEAL'

"Master codes" pripravljeni za praznjenje žepov. Velebiznis dobil, kar je iskal. Vroči boji za kulisami

Washington. — Ogromna živežna industrija, ki na leto izdelava blaga za enajst milijard, je pripravljena na velik naskok na žep odjemalcev. Kako velik bo ta naskok, je zavito še v misterij. Ve se le toliko, da so za kulisami Agricultural Adjustment Administration vroči boji med zastopniki velebiznisa in konzumenti, ki groze razparati AAA podolgem in počez.

Iz teh sporov, ki segajo tudi na koridore uradov AAA, je razvidno, da je sporno vprašanje določanje cen po tovarnarjih in raspečevalcih. Koliko daleč so zastopniki živežne industrije prodrli a to svojo zahtevo pri sestavljanju "master codes" ali glavnih pravilnikov, je uganika, ker do sedaj še ni bil objavljen noben obris. Iz dogodkov okrog uradov AAA pa je sediti, da je velebiznis dobil, kar je iskal, to je monopoliranje cen.

Zastopniki vladnega konzumskega odbora so nedavno zagrozili, da si pri tej zakulnisi igri, ki traja že štiri mesece, operejo roke z odstavitvijo, ker oni smatrajo zahteve podjetnikov za legalizirano roparstvo, če jih vlada odobri. Kašajo na oljno industrijo, ki bo pod pravilniki in določanjem cen oskubila odjemalce za okrog tri četrt milijarde na leto, da bi je zvišanje plač ne bo stalo več ko okrog 80 milijonov.

Slično žetev zahteva tudi živežna industrija. Od oljne industrije bi se razlikovala le po veliko večjem obsegu. Oljni magnatje so zvišali cene gasolinu od pet do sedem centov na galon, in enakih ugodnosti so željni tudi živežni baroni.

Ko se je zadnji teden razšel svetovni odbor te industrije, v katerem so bili predstavniki največjih živežnih korporacij, o kapitalistični listi tolmačili to vest, češ, da je temu kriv spor z vlado. Pravilneje je tolmačenje, da so se magnatje razšli, ker so skončali z delom in dobili kar so hoteli. Umaknili so se pravočasno, ker najbrž ne žele biti na pozorišču, ko bodo pravilniki objavljeni.

Za konzumente se ni nihče drugi zavzemal ko vladni konzumski odbor, ki pa ni kos nalogi. Za sabo nima nobene organizirane skupine in tudi nima dovolj osebja. Pri sestavljanju živežnih pravilnikov je bil navadno navzoč le eden član ali njegov zastopnik. Štel pa ni dosti, največkrat nič in bil enostavno ignoriran. Na drugi strani pa je imel živežni trust velik štab zastopnikov. Konzumenti bodo plačevali višje cene, ker niso organizirani.

Nizka cena za električni tok

Washington, D. C. — Odjemalci elektrike so te dni dobili nekoliko pojma o primerni ceni za električni tok. The Tennessee Valley Authority je zmagala, da bo računala 3 ceste za vsako kilovatno uro za prvih 50 kilovatnih ur, 2 centa za vsako nadaljnjih 150 kilovatnih ur in 1 cent za vsako nadaljnjih 200 kilovatnih ur. Cena je dvakrat nižja kot jo računajo privatne kompanije odjemalcem elektrike.

Brezposelnost narašča v Hitlerjevi Nemčiji

Berlin, 22. nov. — Urad za brezposelnostno podporo je včeraj poročal, da je število brezposelnih delavcev v Nemčiji poraslo za 31,000 v prvi polovici novembra in danes znaša 3,776,000. To je prvič, da je Hitlerjeva vlada po šestih mesecih svojega obstanka poročala o stanju brezposelnih delavcev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASNIK IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
foreign countries \$8.00 per year.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Način na vas, kar ima etik a listom:
PROSVETA
1657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v objavi, na primer (Oct. 31),
1933, poleg vsakega imena na naslovu po-
moči, da vam je s tem datumom poteka
slovesna. Ponovite jo pravilno, da se
vam list ne vrne.

Domač drobiž

Star pionir povožen

Willard, Wis. — Tu je bil pred kratkim povožen od avta 83-letni Jos. Trunkelj, toda nevarnost je minila in mož bo okreval.

Nov grob v Pueblu

Pueblo, Colo. — Tu je umrla Jennie Lekše, stara 55 let in doma iz Strug. Zapustila je 13 otrok.

Ukraden avto se je vrnil

Chicago. — Zadnje dni je bil Leo Jurjevč pred njegovo hišo ukraden avto modela Auburn. Drugi dan je pa že bil Jurjevč obveščen po telefonu, kje svoj avto lahko dobi.

Vrnil se je iz starega kraja

Cleveland. — Mike Zavasnik, ki je pred kakimi petnajstimi meseci odpotoval v staro domovino, se je te dni vrnil nazaj v Cleveland. Njegova hči Ana, ki je bila tu rojena, je pa ostala v starem kraju, kjer se je poročila s Fr. Cesarjem v St. Vidu nad Ljubljano.

Večja slavka zaradi odslavitve onega delavca

4200 delavcev zastavkalo, ko je družba odslavila unijskega zastopnika. Kontroverza v rokah delavskega odbora

New York. — Pri Todd Dry Dock kompaniji, ki ima v new-yorskem distriktu tri arzenale, je zastavkalo okrog 4200 delavcev, ko je družba odslavila nekega delavca in unijskega zastopnika.

Stavka se je pričela med varilci (welders), h kateri grupi je spadal odslavljeni delavec. Njim so se pridružile tudi druge stroke, katerih je 19. In ko je družba vzela eno ladjo, ki je bila v popravilu v prizadetem arzenalu, ter jo odvekla v izgotovitev drugi družbi, so delavci zastavkali v vseh treh ladjedelnicah.

Družba je sprvega tajila odslavitve in trdila, da ni imela nobenega stroja za tega delavca, ki je bil uposlen že devet let pri nji. Ker pa je bilo dokazano, da je to le izgovor, je neki uradnik družbe odprto priznal, da gre za odslavitve. Vsi delavci so organizirani.

Unije so šle s to zadevo pred vladni delavski odbor, kompanija pa k policiji in k lokalnim politikom. Obe skupini sta dobili odziv: delavski odbor je pristal, da bo spor skušal izravnavati z razsodiščem, policija pa je nastopila v svoji stari vlogi: s pretepanjem stavkarjev in lovljenjem po hišah, kjer jih pesti, naj se vrnejo na delo.

Dry Dock kompanija ima večje vladne kontrakte za popravila ladij in tudi za zgraditve novega rušilca. Kontrakti znašajo okrog osem milijonov. Poleg tega je družba tudi podpisala ladje-građniški pravilnik. Torej če vlada hoče, jo lahko prisili na kapitulacijo in tudi primora, da se drži pravilnika.

Tekstilni delavci se vrnilo na delo

Augusta, Ga. — Tekstilni delavci, ki so zastavkali v tem in okoliških mestih, so se te dni vrnilo na delo na podlagi kompromisa, ki je bil dosežen med njimi in magnati s posredovanjem vladnega odbora, ki je bil imenovan za to industrijo. Stavka je trajala tri tedne in v tem času je bilo nad petdeset stavkarjev aretiranih.

Glasovi iz nasebin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Perušskova razstava v Girardu

Girard, O. — Tukaj se bo vršila razstava umetniških del našega znanega umetnika Gregorja H. Peruška, ki je edini naš umetnik s čopičem. In naša nasebina se z vso vsemno pripravlja, da ta dogodek dostojno počasti, da sprejme Peruška v svojo sredo kot častnega gosta.

Razstava se bo vršila dva dni — 25. in 26. nov.

V soboto, dne 25. nov., se bo slovesno otvorila razstava Peruških umetnih del ob 1. popoldne v Slovenskem domu. Naša nasebina bo ta dva dni manifestirala, da je zmožna sprejeti v svojo sredo umetnika in njegovega dela, katere zna ceniti. Vsi naši rojaki v tej nasebini so navdušeni, da izkažejo našemu Perušku svojo naklonjenost v vseh ozirih. Hvala vsem, ki sem jih obiskal v zvezi z razstavo in ki so pripravljeni sodelovati pri tej skupni stvari, tako da bo Peruškova razstava čim pomembnejša. Dosedaj je razprodanih že nad 300 vstopnic. Pač dokaz, da se naša nasebina resno zanima za Peruškovo razstavo. Hvala gre vsem društvom in klubu JSZ, ki so prispevali k skupni vsoti za nakup slike, ki bo v ponos nam in našemu Narodnemu domu. Mnogo se jih je izrazilo, da bodo kupili slike, med njimi tudi ugledni Američani tega mesta.

Sedaj je čas, da priznamo našega umetnika ter da mu nudimo materialno in moralno pomoč. Po smrti se postavljati z njim ne velja. Pisatelju Ivanu Cankarju, pravku moderne slovenske literature, so v življenju metali polena pod noge in ga napadali, sedaj pa si ga hoče vse lastiti. Zakaj mu niso pomagali v življenju? Zato pa ne smemo mi posnemati teh ljudi, ampak moramo pomagati Perušku sedaj, dokler je živ, kajti sedaj potrebuje naše skupne pomoči in priznanja.

Na razstavi nastopita tudi naša odlična pevca L. Bele in F. Plut iz Clevelanda. Na glasovirju bo spremljala ga. Plut. Obeta se torej obilo razvedril in užitka vsem posetnikom Peruškove razstave. Na harmoniko bo igral Račičev deček. Za ples bo igral Pričev orkester v spodnjih prostorih. Ob zaključku razstave bo prirejen banket v počast našemu umetniku; oskrbel ga bo gospodinski klub. Banketa se bodo udeležili rojaki od tu in iz Clevelanda ter več Američanov.

Uljudno vabim vse tukajšnje in okoliške rojake, da gotovo obiščejo Peruškovo razstavo dne 25. in 26. nov. Pridite iz vseh bližnjih in daljnih nasebin!

John Dolčič.

Kdo pobira odpadke?

Akron, O. — Ko to pišem, mislim, da je tudi tetka zima podpisala pogodbo (pravilnik) z Hugh Johnsonom, da bo snežilo kar po štiri dni v tednu. Tudi dokaz napredka, kajti v prošlem poletju smo bili večasi kar po tri tedne brez dežja.

Lokalne kompanije nočejo obratovati; izgovarjajo se, da je stavka v premogovnikih. Je že res, ampak če mi našim otrokom ali našim žolodcem pripovedujemo, nam nočejo tega verjeti. Seveda nam, ki smo te stare korenine, se pač lahko to dopove, ne more se pa nam dopovedati tega, da se bi organizirali in da bi mi včasih kakšno povedali gospodom, posebno pa takrat, ko krog nas tako lepo hodijo in nam pripovedujejo, kako so dobri ter nimajo niti centa profita.

Vprašam vas, delavci! Kdo meče odpadke proč? In kdo jih pobira? Ali se bi dalo tako urediti, da bi vsi jedli skupaj, ko je vsega preveč? Dokler smo imeli, smo nosili skupaj, razdelili in pokradli so pa kar brez nas. Seveda, ampak banke ne bodo prazne; jih bodo že na kakšen način "nafutrali", pa bo spet mir.

Podgoričan me je nekoč "špotal", zakaj tako molčim, zakaj se nič ne oglašim. Za vraga, kdaj pa naj? Vsak drugi dan berem "Pismo iz Clevelanda" in vsak drugi dan pa, ker imam bolj majhne možnosti, premišlujem dogodiljaje in spremembe, ki so zabeležene v "Clevelandskem pismu" z ozirom na politične pojave. In predzadnji teden pa — tega še do danes nisem docela

premiel — sem čital, da je demokratski župan s cilim štabom vred tako galantno pogorel. Gotovo bodo spet spremembe pri zaslanju novega župana, ki se je menda že izvršilo.

Dne 25. nov. priredi svojo večerico društvo št. 127 JSKJ v klubovih prostorih na Manchester rd. Ker je večina članov tega društva tudi pri SNPJ, se vse skupaj uljudno vabi na to veselico, da pripomorete društvu do boljšega uspeha.

Martin Holha, 535.

Previsoka pristopnina

Milwaukee, Wis. — Zakon Nire pod plavim orlom daje ameriškim delavcem popolno pravico, da se organizirajo v svojih unijah. Sedaj pa bi rad slišal, da mi povedajo bolj "kunštni" ljudje kot sem jaz, kaj nam je storiti, da se organiziramo? Moje mnenje je — dasi vem, da ni pravo; je vratolomno — ker ni druge poti, ako se hočemo organizirati, da si ustanovimo poleg že obstoječih nove organizacije ene in iste stroke, kajti v sedanje organizacije ne moremo. Te organizacije imajo svoja vrata tako trdo zaprta, da jih ne more nihče drugi odpreti ko le oseba z mnogo denarjem. Gotovo pa je, da oseba z mnogo denarjem ne bo šlila v delavske organizacije, ker ji ni treba, ako noče igrati vloge vohuna.

Delavcev je jako malo, posebno v teh časih, ki bi imeli toliko denarja, kolikor ga zahtevajo od delavca za vstop v obstoječo organizacijo. O tem sem se sam prepiral pri Carpenters and Joiners uniji, h kateri sem že svoječasno spadal. Vprašali so me, zakaj sem izstopil ali pustil organizacijo. Povedal sem, da me je v to prisililo brezdeležje, ker nisem več zmogel prispevkov. Povedali so mi, da me nanovo sprejmejo v organizacijo, ampak plačati moram pristopnino v vsoti \$85 in vsoto \$25 za kazen, ker sem pustil organizacijo. Skupna bi torej znašala \$110! Od velikega začudenja sem se kar za glavo prijel in tiho sam sebi rekli: "Kje bom pa dobil \$110, ko sem pa že tako dolgo brez dela?"

Lepo je, da so delavci ponosni na svojo organizacijo, ali kar je preveč je preveč. Nihče jim ne bi zameril, če bi zahtevali od novopristoplega člana primerno odškodnino. Kot imajo pa sedaj, si po mojem mnenju sami sebi lomijo vratove. Gotovo je, da je mnogo delavcev, ki bi radi pristopili v organizacijo, pa samo radi izredno visoke pristopnine ne morejo. Veliko bolje bi bilo, če bi imeli vrata v organizacijo na stežaj odprta, da bi vsi delavci dotične stroke lahko pristopili v njo.

Samoumevno je, če več delavcev je v organizaciji, tem bolje je; če so pa vsi v organizaciji stoodstotno, je še bolje. Če bi bili vsi delavci v organizaciji, bi jim ne bilo treba hraniti denarja v blagajni več ko toliko, kolikor bi ga rabili za organizacijske stroške, ker bi bil stavkovni fond nepotreben. Kajti, če bi šli na stavko, bi bile njihove zahteve prej izvojevane kakor bi stavkar potreboval živčne podpore.

Seveda, če se bodo še naprej tako ravnali in držali vrata organizacije zaprta, potem jim je stavkovni fond potreben. Ako gredo na stavko, bodo delodajalci še vedno dobili dovolj delavcev na njih mesta iz onih vrst delavcev, ki bi radi sedaj šli v organizacijo. To torej pomaga k stavkolomstvu in neuspehu stavke. Stavka se na ta način lahko tako dolgo zavleče, da jim bo stavkovni fond premajhen.

Joseph Ule.

Koncert "Zarje"

Cleveland, O. — Nič ni bolj lahkega ko hvaliti kako osebo, od katere pričakujemo denarja ali priznanja, težko pa je hvaliti kako prireditelja predno jo vidimo na odru. To delo naj opravi ocenjevalci predstav, katere posejajo. Ako je predstava vredna pohvale, jo pohvalijo, v obratnem slučaju jo pa grajajo, kar je pravilno.

Jaz se ne bom spuščal v to stvar in ne bo hvalil naše predstave oziroma koncerta, ki ga bo imel soc. pevski zbor "Zarja" na zahvalni dan, 30. novembra. Na kratko se bom dotaknil nekaterih točk koncerta, ki je vreden, da ga posetite. Ne bo vam žal za denar, ki ga boste dali za vstopnico, ker je cena malenkostna.

Koncert, ki ga bo imela Zarja, s katero bosta sodelovala tudi Delavec in Vojan, bo imenitna stvar. Spevoigra "Srce in denar" vas bo opozorila na marsikateri par, ki ga je združil denar, ne pa srce. Mešetar je precej v letih bi si rad kupil nevesto z denarjem, ker njegovo srce ne pozna ljubezni. Kakor pri kravah, tako mešetarji tudi za ženo, čeprav se dekle brani in ga odklanja. On sili v njeno mater, ki je zadolžena do grla. Govori ji o beračenju, o mrzlih nočeh in o postelji v hlevu. Dekle se brani in upira na vse kriplje, mati pa pritiska na njo, ker se boji revščine na stara leta.

Dekle se končno uda. Mešetar odide po denar, med tem pa se vrne Milkin prijatelj iz mladosti ter jo zaprosi za roko. Milka mu razloži poteškoče in kako mati prodaja njeno srce za denar ostudnemu mešetarju. "Ne boj se draga," pravi Janko, "kmalu uredim to stvar. Prodal bom svoj avtomobil in te tako rešil." Milka je s tem zadovoljna.



Litvinov, komisar zunanjih zadev sovjetske Rusije, konferira z Rooseveltom v Washingtonu.

na in sili Janka, naj se požuri, da ga mešetar ne prehit.

Janko proda avtomobil. Med tem se vrne mešetar in šteje denar. Pride Janko in prepreči kupčijo, nakar zbor čestita Janku, mešetar pa osramočen pogbne.

To je obris spevoigre. Pridite v dvorano SND na zahvalni dan dne 30. nov. ob 2. popoldne, da vse to vidite in slišite.

Walter Lazar.

Revščina sredi dobrin

Power Point, O. — Želim se malo oglasiti v našem delavskem dnevniku Prosveta, ki nam je tako priljubljen vedno, posebno pa sedaj ob dolgih zimskih večerih, ker imamo več časa, sedeč pri gorki peči. Taki dobri delavski listi so resnična dušna hrana za delavce.

Nahajamo se pod novim dealom, ki nam je sprva veliko obetl, izkazal pa se je dosegel le za veliki business, ne za nas male farmerje in delavce. Naša okolica se ni dosti poživela z delom. Kakor je razvidno iz lokalnega lista, je še vedno na East Liverpoolu, Ohio, čez 700 družin na pomožni listi. Mesto šteje okrog 2,900 prebivalcev. Revščina je še povsod dosti; revščina na farmah in v mestih. Kamor greš, nikjer nimaš občutka — pa to v najbogatejši deželi na svetu, kjer je vsega v izobilju. Na kupe živeža in obleke, ljudstvo pa sredi teh dobrin strada in prezeba. Se osel si bi znal bolje pomagati, le človek si ne zna.

Kljub vsemu temu se človek včasih malo rad pozabava. In to je potrebno. Pred kratkim smo sklenili, da Izobraževalni klub v Power Pointu priredi plesno zabavo dne 29. nov. ob 7. zvečer v Kaplanovi dvorani. Za ples bosta igrala dva mladinska orkestra, tako da bodo lahko zadovoljni stari in mladi. Odbor bo poskrbel, da ne boste lačni ne žejni. Uljudno vabimo vse tukajšnje in okoliške rojake, da se udeležite in z nami zabavate. Potem boste lahko rekli, da je to "zahvalna noč", ker se bo naša veselica vršila ravno na predvečer zahvalnega dne. Ples bo trajal do 3. jutraj, če boste hoteli pa tudi dlje.

Na svidenje 29. nov.!

Jacob Bergant.

Prosperitete se ni

Akron, O. — Tukaj in sploh v okraju Summit si občinski gospodje zelo belijo glave, kaj bodo počeli, ker so se volilci dne 7. novembra izrekli za znižanje davkov, samo da so dobili glasove. Tako se dogaja. Dober pouk vsem.

Delavske razmere so še vedno slabe. Spomladi so par tisoč delavcev zaposlili, v septembru in oktobru pa so jih deset procentov več odpustili kot so jih spomladi uposlili. Zima je že tu, dela pa šeni. Brezposelnost se hodimo registrirati za javna dela in tako dalje. Tako se je vršilo že parkrat letos. Ne vem, če nas samo tolažijo, ali če iz nas norce brijejo. Ko sem prošlo pomlad pisal, da ne bo to zimo prosperitete, sem prav uganil. No, sedaj bodo pa rekli, da bo gotovo po novem letu boljše, kakor rečejo vsako leto.

Za nekaj se pa vendarle lahko zahvalimo. Centralna unija dobro napreduje v tej okolici; že več kot 75% delavcev je organiziranih po vseh tovarnah. Vsa čast tukajšnjim Slovencem pri tem delu; znano mi je, da se živo zanimajo za unijo.

Da se brezposelnost ni znižala v tem okraju, se lahko zanesemo na poročilo reliefnega administratorja Misenga, ki zahteva precej več tisočakov za mesec november, ali celo več ko kdaj prej. Če pa so uposlili več brezposelnih, potem nastane vprašanje, kam gre relief.

Martin Klarič, 70.

Končna beseda o "ame"

Cleveland, O. — Želim pojasniti Simonu Kavčiču, da je pisal dopis "Smem" in "moram" navaden član društva št. 53 SNPJ, ne pa "poročni odbornik". Da je tisti "ame" zašel v naša pravila, je to menda pojav novega besednjaka Dravske banovine. Simon lahko ve, da se svet spreminja, tako tudi besede v pravilih.

Frank Barbič, 53.

Najemninski farmerji organizirajo

Vladni poljedelski program groz odzvati beraško eksistenco sošem. Velika revščina

Charlotte, N. C. — (FP) Južne države, ves bombažni pa je na pragu večje "revolucije", ki pomeni za tisoče najeminskih farmerjev beraško palič. Ta "revolucija" prihaja z vladnim prizadevanjem za znižanje bombažnega pridelka z odtenitvijo zemlje iz obdelovanja.

Koliko najeminskih farmerjev bo pognal ta program, čisto, je še uganka, vsekakor bo število znašalo tisoče. Nekateri smatrajo, da bo okrog čet milijona družin izgubilo še tisoč prilliko do borne eksistence, ki jo imeli v preteklosti. Enostavno bodo pognane s farm ali bodo potisnjene še na nižji kmetijski standard.

Prizadeti bodo posebno najemninski farmerji na bombažnih plantažah, kjer je vladna priredila svoj redukcije program. Po vsem jugu je splošni rabi sistem, da lastnik odda svojo zemljo v najem podlagi delitve pridelka. V lastniki imajo večje število najeminskih farmerjev, katere zalagajo tudi s kreditom na račun zaslužka oziroma pridelka.

Radi odtegnitve zemlje iz produkcije bo pa število teh najemnikov padlo. Na zemlji bo lahko ostali le, če jih bo lastnik kot znak dobrotelne ali humanitarnosti. V slednjem slučaju bi lahko obdelovali manjši kos zemlje za svoje potrebe. Večina teh pa brez nanje pomoči, ki more priti od vlade, katera se za to blem še ni začela zanimati, tudi tega ne bodo zmogli prevelike revščine.

Ze sedaj, ko delajo za gospodarja, so čez leto oziroma vse leto odvisni od njegove kredita, ki navadno znaša le liko, da se drže pri življenju, kljub majhnim potrebam in lijskemu standardu. In ko izbe še ta privilegij: delo za spodarja, tudi kosček zemlje, bi jo dobili v dar za obdelo nje, ne bo dosti pomenil, zemlje ne more nikdo jesti najbrž bi pod kapitalizmom di to ne bilo dovoljeno.

In že sedaj vlada med najemninskimi farmerji neverje revščina. Neka družina, kat je poročevalce intervjuval, skozi vse poletje dobila od spodarja na račun pridelka za \$9 vrednosti grocerije. Dga je prejela \$50 skozi vse in v družini je deset oseb!

O kakšni organizaciji med mi kuliji v preteklosti ni glasu. Zadnje čase pa so pričeli skrivoma organizirati svojih ligah. Njih glavni namen je, da se upro grozici nevarsti, ki jim preti pognati iz zemlje.

Roosevelt nagnal nasprotniki "toriji"

Warm Springs, Ga. — Predsednik Roosevelt je v soboto svojem govoru v Savannahu stro prijel kritike svojega obvitvenega programa. Imeno jih je "torije, ki vedno trepet pred vsako spremembo in se šijo vsakega eksperimenta." kel je, da je bila ameriška revolucija leta 1776 tudi eksperiment, ki se je dobro obnesel — in taktar se ameriški toriji, zakniki Anglije, nasprotovali. Roosevelt je tudi pobijal nasprotni priznanja sovjetov in dejal, da prijateljski sporazum med meriko in Rusijo je večje stvo za svetovni mir.

Se ena velika zavarovalna družba bankrotirala

Peoria, Ill. — Peoria Life Insurance Co., ena od treh največjih v državi Illinois, je skhiral. Vzrok je isti kot ostalih: milijone dolarjev zmznilo v investicije v hilih. Državni zavarovalni misar Palmer in sodišče v rijji sta v konfliktu, kdo bo skrbnoval propadlo družbo.

Dve čikaški univerzi se združujeta

Chicago. — Čikaška univerza in Northwestern univerza Evanstonu sta v procesu zdžitve. Načrt je, da se spojiteno samo univerzo.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, v začetku novembra.

Griza na Dolenjskem zatrta Šest bolnikov umrlo

Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

Griza na Dolenjskem zatrta. Šest bolnikov umrlo. Na koncu septembra se je v vasi Roženpelj in Dolnja Selca v Dolenjski dolini pojavila griza. Bolniki ljudje so se začeli pojavljati, ko je prišlo do epidemije. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov. Vzrok grize je bil okužba s klošami, ki so se prenašale s človeka na človeka. Bolniki so imeli vročino, glavobol in bolečine v mišicah. Zdravniki so poskušali zdravit bolnike, vendar so bili uspehi omejeni. Na koncu so umrli šest bolnikov, kar je bilo velika tragedija za vasi. Zdravniki so se trudili, da bi preprečili širjenje grize, vendar so bili neuspešni. Griza je bila zelo nevarna, saj so umrli šest bolnikov.

množico te aretacije. Vse mogoče besede so si privoščili ob aretaciji tega odvjetnika, med drugimi tudi zgoraj citirani. To poudarjamo, da ne bi kdo napadeno razumel. Zanimivo pa je, da so si klerikaleci in demokrati drug drugemu očitali tega človeka. "Slovenec" je zapisal, da je bil dr. Drušković sodelavec ministra Jerjava, "Jutro" pa je trdilo, da je bil dr. Drušković v dobrih zvezah s skopljanskim škofom. Tako so si Druškoviča drug drugemu metali v obraz, češ, takšni ste.

Umrli so: v Ljutomeru 87-letna učiteljica Nina Ivančič-Deu, v ljubljanski bolnišnici Adela Planinčeva, v Ljubljani Pavla Pleničarjeva, na Golniku jurist-akademik Boris Hrovatin, v ljubljanski bolnišnici žel. uradnik Josip Cerar in Franja Celnarjeva.

Umrli je v Krusevcu v Srbiji tamkajšnji gimnazijski profesor Sava Muzikravič, ki je mnogo delal v delavskem gibanju, bil urednik "Radniških novina", bil v strankinih odborih in napisal mnogo člankov in razprav. Zgodovina srbskega socialističnega gibanja je v tesni zvezi z imenom pokojnega sodruha Save Muzikraviča.

Ni bil. — Poročali smo, da je avto do smrti povozil v Ljubljani nekega Pustavirha s Črnega vrha. Gre za pomoto. Mrtev je 24 letni Jakob Koprive s Črnega vrha nad Polhovim gradcem. Zamenjava je nastala, ker si je Koprive izposodil kolo od Pustavirha in imel njegovo kolesarsko legitimacijo s sabo.

Vesti iz Primorja

Nov župan v Trstu

Dosedanji tržaški župan, senator dr. Pitacco je podal ostavko, na njegovo mesto pa je bil imenovan Henrik Salem, ki je županske posle že prevzel. Salem je tržaški finančnik, bankir, ki je baje rešil propada "Banca Popolare", ki se je obnovila pod imenom "Banca Triestina". Doračal je pred kratkim 200.000 lir za fašistično socialno skrbstvo, pa se mu je fašizem pokazal hvaležnega: imenoval ga je za župana Trsta.

Še aretacije v Postojni

Pred kratkim so v Postojni in okolici aretirali kakih 30 Slovencev. Tem pa so sledile še druge aretacije. Aretirali so še trgovca Silvestra Zupana, Elvira Borjančičevo in bančnega uradnika Hugona Simsiča.

Miličnik ubil jugosl. državljana

Neki italijanski miličnik je blizu Postojne ustrelil 18. oktobra zvečer 19 letnega jugoslovanskega državljana Franceta Bajta iz Zela pri Cerknici. Bil je na obisku v Postojni, proti večeru pa se je vračal domov. Blizu takozvane Ravbarkomanje pa so se nenadoma pojavili za njim miličniki, ki so mu ukazali, naj obstoji. Bajt se je pač bal, da bi ga pridržali, pa je prišel bežati, miličniki pa so ustrelili za njim. Kroglja ga je zadela v hrbet, padel je in umrl. Pokopali so ga v petek, in na pogreb so smeli priti čez mejo le najožji sorodniki. Vsa Postojna pa je bila za čas pogreba zastražena, da se je bil kaj zgodilo.

Dr. Požar umrl

V Koprivi na Krasu je umrl župnik dr. Anton Požar, ki ga poznajo skoraj na vsem Krasu kot narodno zavednega človeka. Uvedel je celo slovensko bogoslužje, a je bil zaradi tega suspendiral za nekaj časa. Potem se je menda spokoril in je smel spet izvrševati duhovniško službo. Bil je nekaj časa tudi v uredništvu tržaškega dnevnika "Edinost."

Goriški kvestor

Marij Modesti je bil pred kratkim premeščen v Bologno. Star je bil komaj 35 let, ko je postal goriški policijski ravnatelj. Dobro se je izkazal — goriški Slovenci ga pač ne bodo nikoli pozabili, toliko jih je dal zapreti, izgnati in obsoditi. Modesti je do dna policijska duša: služiti delodajalcu-državi (oziroma bojuje režimu) kar se da vneto in z nasiljem. To policijsko dušo so poznali, zato so ga poslali v Gorico, da je uvedel ostre policijske metode ter sam osebn

vodil mnoge preiskave proti Slovincem ter aktivno sodeloval v mnogem procesu; prepovedal je vse, kar je tujega, prepovedal in zatiral slovenski tisk, pozapril tisoče ljudi, pregnal javno slovensko petje celo iz cerkve, poglaval slovenskega škofa dr. Sedeja zato, da je prišel na njegovo mesto sicer prav tako Vatikanu vdan duhovnik, a vrhu tega še fašist, ki je bil Modestiju važen pomočnik. In tako je z nasiljem, s krovjo in zapori "napravil mir v obmejni goriški pokrajini," kakor ga ob premetstvi slavi fašistični tisk, medtem ko so se goriški Slovenci oddahnil, pa čeprav bodo dobili namestu njega najbrže prav takega nasilneža. Policijski direktor je pač policijski direktor.

Slaba vinska letina

Z goriškega poročajo, da je letošnja vinska letina slaba, pičla. V Brdih so v splošnem pridelali le polovico lanskega pridelka, na Vipavskem je letina prav tako mnogo manjša, kjer je padala toča, znaša letina kvečjemu tretjino lanske. Toča je tolkla posebno po srednji vipavski dolini, v Svetem pri Komun pa je sploh vse uničila. Cena vina je zaradi slabše letine poskočila. Briško se prodaja po 90 do 100 lir za hektolter, vipavsko okoli 70 lir. Kakšne bodo cene novemu vinu, se še ne da reči.

Nemčija se pripravlja za bodočo vojno

Vlada podpira z ogromnimi vsotami podzemeljsko delo v mestih

Varnostne kleti proti napadom s plini mogoče ne spadajo neposredno v kategorijo oboroževanja za ofenzivno vojno, toda v meri, kakor jih gradijo sedaj v Nemčiji, nam le označujejo tisto mentaliteto v "tretjem carstvu", ki je daleč od potrebnega zaupanja v mir in plodonosnejšega dela.

Vnanji sve se le malo zaveda, kakšen obseg zavzemajo te priprave "na vsako eventualnost" in kolikšen je materialni ter zakoniti aparat, ki je že na delu, da preuredi kletne prostore v nemških mestih in vele mestih za zaščito v primeru bodoče plinske vojne.

Posebno delaven je v tem pogledu Berlin, katerega stavbni strokovnjaki na vso moč rešujejo problem, kako bi se dala podzemeljska prezidava prestolniskih poslopj izvršiti na najsmotnejši in najcenejši način. Strokovnjaki cenijo stveilo hiš, ki so jih v Berlinu za te svrhe že predelali, najmanj na tisoč, kar predstavlja sicer le en odstotek vseh berlinskih poslopj, a je vendarle ogromno število, če pomislimo, da se ta delavnost vrši komaj nekoliko tednov.

Te zaščitne kleti so opremljene bogato za vse eventualnosti. Sistem zračnih rofov in hermetično zapirajočih se prostorov skrbi za to, da morejo prebivalci preurejenih hiš pravočasno zbežati na varno in vzdržati krajši ali daljši čas pod zemljo. V posameznik kletah najdemo celo že aparature za proizvajanje kisika, zaloge plinskih mask za vse stanovalce in priprave, ki naj omogočijo posameznim ljudem, da morejo po opravih za druge stanovalce na prosto, v primeru, da bi se strupeni plini ne hoteli razbliniti dolgo časa.

Pod temi okoliščinami ni čudno, da ima pri oddaji stanovanj že danes veliko vlogo vprašanje, da-li je poslopje zaščiteno proti plinskim napadom ali ne. In še manj je čudno, da pospešuje vlada na vso moč gradnjo varnostnih kletj. Med njene zadefne ukrepe je šteti n. pr. odredbo finančnega ministra z dne 10. oktobra t. l., ki določa, da plača država vsakemu hišnemu lastniku, ki primerno preuredi svoje kletne prostore, preko 70 odst. vseh zdatkov za takšne preureditve. Ti izdatki gotovo niso izredno veliki toda če upoštevamo, kakšne pospeševalne posledice bo imela odredba finančnega ministrstva, si lahko mislimo, da mora nemški fiktus računati že sedaj z izdatkom ogromnih vsot.

V ostalem je to eden izmed novih potov za preskrbo brezposelnih z delom, s čimer nemška gospodarska statistika tako rada dela propagando za hitlerjevski režim.

Vladni nameščenec se organizirajo

V uniji vidijo protekcijo proti redukcijam

Washington, D. C. — (FP) — General Johnson bi moral delati to, kar pridiguje, pravijo člani nove krajevne unije, katero so pridružili k Ameriški federaciji vladnih nameščenecv in katero tvorijo delavci, ki so upošani v glavnem stanu Nire v tem mestu.

Kot drugi vladni uslužbeni, so tudi ti, ki delajo v Johnsonovem uradu, izvzeti iz Rooseveltovega "new deala". Morali so sprejeti še posebne mezdne redukcije po leg one za 15 odstotkov, katere je bila uveljavljena za vse federalne nameščenice. Mnogo jih mora delati dvanaest ur na dan in ne prejema nikake plače za nadurno delo, niti niso protektirani, kot so drugi federalni uslužbeni, v slučaju boleznj niti deležni plačanih počitnic.

Margaret Stabler, tajnica Leona Wolmana, načelnika zveznega delavskega svetovnega odbora, je bila izvoljena za tajnico nove krajevne unije. Ona je izdala tudi letak, v katerem naglašja, da je prišel čas tudi za nameščenice v uradu industrijske administracije, da se organizirajo in kolektivno pogajajo.

Unija sedaj preiskuje, zakaj niso bile nekaterim višjim uradnikom v industrijski administraciji znižane plače za petnajst odstotkov. Pred nekaj tedni je bilo pojasnjeno, da so ti resignirali kot dobro plačani uradniki privatnih kompanij in sprejeli vladne pozicije v Washingtonu. Unija meni, da mnogi so še vedno na plačilni listi velikih korporacij.

Podjetje zaprlo vrata v bojzani pred unijo

Utica, N. Y. — Ko so delavci pri Powell Muffler Co. pri glasovanju odklonili kompanijsko unijo in organizirali svojo, je kompanija zaprla vrata. Kasneje jih je odprla in uposlila samo neunjske delavce. Zadeva je bila sedaj predložena zveznemu delavskemu odboru, kateremu načeljuje senator Wagner in vse kaže, da bo morala kompanija priznati delavsko unijo.

Jeklarne nekoliko oživele

New York. — Jeklarska produkcija se je zadnji teden dvignila za 2%, pravi Iron & Steel Institute. Zadnji teden je znašala 27% od kapacitete ali dva odstotka več ko predzadnji teden. V zadnjih mesecih je padla jeklarska produkcija skoraj za polovico in zadnji teden je bil prvi, ki pokazuje malo izboljšanje.

Ices pritiska na počasne države

Washington. — Notranji tajnik in direktor vladnega programa javnih del Ices je ponovno zvalil krivdo za počasnost uposlevanja delavcev pri javnih konstrukcijah na države.

Governorje desetih držav — Marylanda, Kansasa, Indiane, Colorada, Michigana, Tennesseja, Mississippija, Arkansasa, Illinois in Georgije — je zopet podrezal, naj se podvzajo z gradnjo cest in drugih javnih projektov, za katere je denar na razpolago. Vse te države so izredno počasne pri oddajanju kontraktov, kar je krivda državnih administracij, pravi Ices.

Dva umora v višjih krogih

Chicago. — Mrs. Rheta Wynkoop, stara 23 let, je bila 21. t. m. najdena ustreljena v operacijski sobi svoje tače, dr. Alice L. Wynkoop, ki je zdravnica. Njeno truplo, brez maleda na operacijski mizi. Mož umorjene, Earle Wynkoop, je bil zunaj mesta. Zagonetni umor je bil izvršen na domu Wynkoopove družine, 3406 W. Monroe st. Policija raziskuje.

Woodbury, N. J. — Mrs. Sheldon A. Clark, bivša filmska igralka, je 21. t. m. ustrelila svojega mladega moža, ki je bil član čikaškega oljnega magnata. Bila je aretirana. Zena se izgovarja, da jo je mož tepel.

Protihišerske demonstracije v Washingtonu

Washington, D. C. — Ko se je nemški poslanik Hans Luther mudil v uradu državnega departamenta, so člani Antivojne in antifašistične lige uprizorili demonstracije pred poslopjem nemškega poslanštva. Zahtevali so umaknitev obtožbe proti štirim komunistom, proti katerim je sedaj v teku obravnava v Berlinu in so obtoženi požiga v parlamentu. Pozvana je bila policija, ki je razgnala demonstrante in voditelje aretirala.

Dva tisoč šol ostalo zaprtih

Chicago. — Nad dva tisoč javnih šol ni odprlo vrat v Združenih državah to jesen, pravi John K. Norton, profesor na univerzi Kolumbija in načelnik splošne vzgojne komisije. V Kansasu bo moralo nad sedemsto šol zapreti vrata v prihodnjem marcu zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Silna situacija prevladuje v drugih državah.

Morton je apeliral na federalno vlado, naj priskoči na pomoč javnim šolam, ker grozi nevarnost, da bodo nekateri okraji ob vso šolsko vzgojo.

Samomor s padcem iz zraka v morje

Jacksonville, Fla. — Mrs. Louise Turek Stanton, družabna dama, bivša Cikažanka in vdova po bogatem Gordonu Stantonu, ki se je pred nekaj tedni ubil v avtni nesreči, je 21. t. m. najela letalo in poletela daleč nad morjem, ne da bi se vrnila. V njeni sobi so našli pismo, ki ga je vdova pustila pred poletom in v katerem pravi, da odhaja v smrt za svojim možem. Vzela je le štiri galone gasolinea z namenom, da letalo z njo vred pade v morje. Bila je izučena pilotka. Trije letalci, ki so odšli za njo, da jo rešijo, niso našli nikjer sledu za izginitim letalom.

Tramvajski delavci odglasovali za unijo

Denver, Colo. — Tukajšnji tramvajski delavci so zadnji teden z majhno večino glasov zavrgli kompanijsko unijo in se izrekli za pridružitve k Amalgamated Assn. of Street and Electric Railway Employees. Za kompanijsko unijo je glasovalo 325 delavcev, proti pa 353. Družba je naznanila, da bo priznala delavsko unijo. Glasovanje je vodil J. S. Meyers, vladni delavski posredovalec.

Wagner bo še ostal predsednik delavskega odbora

Washington. — Senator Wagner je te dni naznanil, da bo obdržal načelnštvo vladnega delavskega odbora tudi po novem letu, ko prične kongresno zborovanje. Čas bo delil z delom v senatu in pri reševanju delavskih sporov. Slednje zahteva sedaj ves njegov čas, kar pomeni, da bo po novem letu prezaposlen, ali pa bo trpelo njegovo delo v senatu ali pa v delavskem odboru.

Telefonski trust se smeje depre-

siji
New York. — Vodstvo American Telephone & Telegraph kompanije je te dni razpisalo redne četrtletne dividende po \$2.25 na delnico in s tem sklenilo dvanaajsto leto rednih dividend po \$9 na leto. Trust je pokazal, da se lahko smeje depresiji vsakdo, ki ima monopol po vsej deželi.

Vlada mogoče zniža delovnik

Washington. — Pomožni administrator A. D. Whiteside je te dni namignil, da bo NRA skušala znižati delovnik za vse industrije, če v bližnji bodočnosti ne pride do večje zaposlenosti.

Whiteside je rekel, da ne govori v imenu administracije, je pa njegovo osebno mnenje, da bo to potrebno, če se razmere v kratkem ne izboljšajo.



Tako malo kot
12c NA DAN
kupi ta
KELVINATOR

Le par centov na dan
za obratovanje

V NOBENEM domu ali večji zelo mali. Le nekaj centov na dan apartment stanovanjski hiši ni treba biti brez tega potrebita električnega hladilca. Tu imate najboljšo vrsto komad, ki je bil še kdaj izdelan in si ga lahko nabavite za okrog po 12c na dan. Obratni stroški so

Model R-42
\$99.50

**COMMONWEALTH EDISON
ELECTRIC SHOPS**

Downtown — 72 West Adams St. — 132 So. Dearborn St.
Telephone RANdolph 1200, Local 155

6402 Broadway
2324 Milwaukee Ave.
4833 Irving Park Blvd.
4571 W. Madison St.
4831 N. Ashland Ave.
2400 So. State St.
402 W. 42nd St.
2910 E. 52nd St.
11150 So. Michigan Ave.

Pri nakupih na odplačni račun, se zahteva plačilo nekaj malih točk.

DAJEJO SE FEDERAL KUPONI

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko LebenDESETO POGlavJE
Človek višje vrste

Ko smo Lonie Burton in jaz in še nekaj sto drugih novincev dospeli v Colon, so nas pridelili polku redne vojske, ki je bil tedaj nastanjen v taborišču Empire ob Panamskem prekopu. Ko smo prišli v Colon, je bil polk na vojaških vajah v bližini mesta La Corra, ki leži sredi džungel panamske republike.

Ko smo se iz Colona pripeljali po železnici do garnizijske postaje, nas je sprejelo nekaj podčastnikov, ki so jih pustili v garniziji, da se pobrigajo za nas. Čez nekaj časa se je pojavil pred nami častnik na tako velikem in lepem konju, kakršnega nisem bil videl še nikoli. Nemudoma je razjahal, predal konja ordonanci ter odšel na kraj, kjer nas je eden izmed podčastnikov postavil v vrsto.

Ta častnik se je imenoval, kakor sem zvedel še istega dne, kapitan Waldo Dana Blacklock. Meril je dobrih šest čevljev v višino, tehtal nekako dve sto trideset funtov ter bil v prijetnem in ubranem razmerju zgrajen in moči, na pogled brez grama nepotrebnega mesa, čeprav mu je bilo, kakor sem odkril pozneje, že petdeset let. Pred vojno je ležal napredovanje v redni armadi silo počasi. Če je bil kdo brez poklicnih in osebnih lastnosti, o katerih je veljalo, da iz človeka naredi posrečenega častnika in gentlemana, ali pa če je te lastnosti imel (kakršen mislim, da je bil primer z Blacklockom), pa se je v kakršnemkoli življenjskem pogledu izkazal za osebnost, ki je bila po predpisih premočna in presvoja, so bili dani vsi pogoji, da je človek ostal kapitan, dokler ni bil malo manj ko dozorel za v pokojninski seznam.

Kapitan Blacklock je bil videti najmanj petnajst let mlajši, kakor je bil v resnici; edini znak, da je že prekoračil štirideseto leto, so bili osiveli lasje na sencih, ki pa so bili po vojnih predpisih tako na kratko pristrizani, da jih je bilo komaj opaziti. Prvi vtis, ki ga je napravil na človeka, je bil morda dojem nenavade moške zrelosti. Bil je raven, gibek in vitek, na pogled ognjevit, podjeten in elegant. Močne in mišičaste noge so se mu pri hoji komaj opazno majale kakor noge konjenikov; vendar se je gibal prosto in ubrano kakor človek, ki je vajen svobode se kretati preko planjav in gričev; pri hoji se je zibal nalahno in pridržano, kar ni bilo čisto nič podobno paradni drži in gibanju povprečnega gojenca iz vojaške akademije v West Pointu.

Njegov obraz je bil v vsem ubran z njegovo krepko zunanostjo, velik, trd in lepo oblikovan obraz z redkimi, globoko narezanimi potezami, ki jih ni bilo mogoče zamenjati z gubami ostarelosti. Tropsko sonce je bilo ožgalo sicer gladko, skoro trdo napeto kožo v toplo bronasto barvo, ki je živo zablistela vselej, kadar je nagnil glavo in mu je obraz pogledoval v sončno svetlobo izpod širokih krajevcev velikega vojaškega klobuka. Usta pod kratko pristrizanimi brki so bila pravilna z zmerno napetim ustnicami; nos je bil raven, ne dolg ne kratek, za spoznanje top na koncu; in prav pod očmi, po skoro malce štrlečih lénicah, se mu je vlekla proga še temnejše barve kakor obraz, tako rjava, da je bila včasih videti ko rdečkasta rja.

Njegove obrvi, temnejše od brk ali las na glavi (ki sem jih videl pozneje, ko je bil brez

klobuka), so risale premo črto pod njegovim širokim čelom brez gub, mnogo svetlejši od zarjavelih lic. Oči so stale daleč vsaksebi, njihova belina je bila bela, da bolj ne bi mogla biti, toda v sivini punčice je tlel rdečkast lesk, ki je dajal njegovemu pogledu izraz hladne, prodorne gorečnosti. Kadar je govoril, je bilo včasih videti, da se mu punčice širijo, dokler niso skoro docela zakrile beline oči; lesk v njih pa se je razgorjel in plamen hladnega, pridušnega ognja, podobne grenkega humorja, ki si zatrt daje duška v neslišnem smehu. Izza pobleška njegovih slonokoščanih zob mu je prihajal govor s čudno prodorno močjo celo v najbolj domačih besedah. Glas mu je zvenel v globokih tonih, ki so človeku napolnili vsa ušesa in ki skoro ne bi bili mogli biti drugačni iz teh mogočnih prsi.

Nobeno izmed vseh živih bitij, ki sem jih kdaj videl v človeški obliki, ni name napravilo takega vtisa kakor ta človek; vtis je bil isti, kakršnega bi na človeka napravil polnokrvnen žrebec, mogočno motorno vozilo ali vitka vojna križarka; in še preden je spregovoril z menoj, se nisem mogel ubraniti nedoločnega občutka, da v tem ogromnem telesu snujejo nič manj močne spoznavne sile.

II

Ko so nas podčastniki postavili v vrsto, je Blacklock oddelek na hitro pregledal ter se med pregledovanjem ustavil tu in tam, da bi spregovoril z novinci.

Lonie Burton in jaz sva stala drug poleg drugega, in ko se nama je bližal, se natanko spominjam, da mi je bilo tesno pri arcu. Bil sem tujec, ki je še vedno slisal samega sebe, kadar je govoril angleški; poleg tega so nas bili v Fortu Sloconu prepojili z vero, da stoji častnik Združenih držav, vsaj kar se nas tiče, med Belcebubom in Jehovo.

Blacklock se je ustavil pred Lonijem. Dolgo je zrl vanj.

"Kakšna misel vas je vodila, mladi mož, da ste se prijavili k vojakom v teh časih?" ga je vprašal in zrak je vzvaloval od odločnosti njegovega glasu. "Odgovorite!" je ponovil, ko je Lonie ves zmeden skušati zbrati svoje govorne zmognosti.

"Sir," je prišel Lonie, "rad bi... rad bi..." "No kaj?" je zvonko zadonel Blacklockov glas.

"Rad bi očeval... rad bi pomagal očuvati svet za demokracijo, sir," je izjellal Lonie.

Meni je zvenel ta odgovor bedasto. Sram me je bilo za tovariša.

"Tako!" je vzkliknil Blacklock in videti je bilo, da se mu plameneče oči širijo kakor v začudenju.

Še za trenutek je strmel v Lonija, potem se je obrnil k meni.

"Pa vi?" me je vprašal.

Bog nebeski! Kaj naj mu rečem. Ko sem zrl vanj, sem malodane ališal, kako je nekaj zaprsketal, ali da se izrazim bolje, zaškrtnilo v njegovih očeh, ko je gledal name.

"Zakaj ste stopili v armado v teh časih?"

"Iz istega vzroka, sir," se mi je končno posrečilo iztisniti, tako bedasto, da me je bilo sram do dna duše.

"Da bi svet očevali za demokracijo?"

"Yes, sir."

Očividno se je norčeval iz mene in iz Lonija Burtona, iz nas vseh, kar nas je bilo pred njim.

(Dalje prihajajo.)

Dva tedna je Matija Theissen umiral v bolnici. In potem je šele umrl...

Theissenova žena in orednje vodstvo Zveze stavbinkskih delavcev sta podala kazensko ovadbo. Nato je dalo državno pravništvo oz. zastopstvo zapleniti mrtvo Theissenovo truplo! Drugače bi morali uradno priznati, da je nastopila Theissenova smrt zaradi mučenja.

In na dan pred pogrebom moža so zaprli še Theissenovo ženo. Morala naj bi izročiti fotografije svojega mučenega moža in izdati, kdo ga je fotografiral...

Tako torej poroča brošura, izdana od Internacionalne, o Theissenu. To je samo eden edini slučaj. In takih slučajev je danes v Nemčiji na tisoče. Iz tega barbarstva naj vzraste nova Nemčija? Da zrastle bo, toda Nemčija, kjer bodo imeli umor za najplemenitejšo in najbolj častno dolžnost!

Ima vsem tem grozodejstvom svet le protestira, pa še to samo delno! Marsikje jih z molkom celo odobrava. In vsa ta grozodejstva se vrše tudi v znamenju konkordata in skupnosti vseh krščanskih ver Nemčije. In na vse to gleda ves kulturni svetunirno, in civilizacija se ni ti ne gane?! Kaj je morda zato vse to v redu, ker je črtev delavcev, ker je ta delavec večidel marksist?!

Jugoslovanski delavec! Ali želiš kaj takega morda tudi ti? Ali se tudi ti morda navdušuješ za razne fašistične instinkte in parole? Ne želiš tega? Potem stori svojo dolžnost v borbi proti vsemu temu: organiziraj se, vztrajaj zvesto v vrstah organiziranega proletariata, zavedaj se, da je samo v združenju moč in odpor! Zato se pridruži in vztrajaj v vrstah svobodnega in razredno zavednega proletariata.

Sicer: pričakuješ lahko najhujše! Železna petka deluje, železna petka dviga glavo. Zatorej — na branik! S-a.

Kurt Tucholsky:

Domisliki z vseh strani

Če poznaš nekoga še pet dni in mu rečeš: "Vi imate tak in tak značaj — torej boste doživeli tako in tako usodo": tedaj tega ne verjame.

Če mu pa prerokuješ iste stvari iz dlani: potem verjame.

Če hočeš koga pravilno oceniti, se zmerom samo vprašaj: "Bi ga maral za šefa?"

Švedski risar Albert Engstrom je dejal o nekem svojem liku: Tako je škili, da je ob sredah ob nedelji hkrati videl.

Debelega župnika iz Bretagne je zadnjik srečal nekdo od njegovih faranov pred zelo obiskovano hišo z veliko hišno številko. "Toda gospod župnik," je dejal vernik, "kaj v TAKE hiše zahajate?" "Kako si le morete kaj takega misliti o meni!" je odvrnil pobožni mož. "Same svoj dežnik sem bil pozabil, pa sem šel ponj."

Nemčija je anatomske čudo. Piše v levico, dela pa z desnico.

Zaradi slabega vremena se je nemška revolucija izvršila v glasu.

Nameščenec živi od svoje plače, kakor tudi od neomajnega prepričanja, da bi obratovanje brez njega obstalo.

Hudi socialni kritiki so v svojih ne-domovinah zelo priljubljeni, da le niso boljševiki. Sicer pa je Nemcu všeč, če Američan ameriško kulturo razbija; smerom smo se zelo zanimali za svobodo drugih.

Bralcu je lahko: on si lahko izbira svoje pisatelje.

Angleščina je preprosta, a težak jezik. Sestoji iz samih tujk, ki se napačno izgovarjajo.

Mnogi kritiki imajo doma tako grde žene. In zaradi tega imajo mnoge igralke tako visoke plače.

Obiskal je vsako premijero — ne iz ljubezni do umetnosti, am-

pak zato, da je lahko prvi rekel: Ne.

O ljubosumnosti: Rekel sem Germaini: "Nocoj sem sanjal o tebi — ampak kako?" Ona je namrgodila čelo: "Alors tu m as trompee avec moi!" je rekla. ("Torej si me prevaril z menoj!")

Nosi je svoje srce na dlani. In ni odnehal, dokler mu ni zobala z dlani.

Katoličan in Žid sta se pogovarjala o verskih vprašanjih.

"Nečesa pa le ne morem razumeti," je dejal katoličan. "Kako moreš kot izobraženec verjeti, da so šli Židje skozi Rdeče morje?"

"Mogoče imate prav," je dejal Žid. "A kako more kdo verjeti, da je Kristus od smrti vstal?"

"To je kaj drugega," je rekel katoličan. "To je res."

(Poslovenil Mlle Klopčič.)

O PRAVILNEM UŽIVANJU
JEDI

Skoro vsa živila se pripravljajo na različne načine tako, da postanejo okusnejša, da se jim zviša hranilna vrednost, da pospešijo prebavo. Dobra prebava pa ne zavisi samo od vrste hrane, temveč tudi od človekovega razpoloženja. Okusno pripravljene jedi morejo že s svojim vnanjim videzom pospešiti tek in olajšati prebavo.

Samo to pa ne zadostuje. Človek, ki je pred jedjo ali med njo prejel kakšno slabo vest in ki je iz tega ali onega razloga duševno vznemirjen, slabe volje in podobno, bo skoro gotovo izgubil tek, želodčni sok mu odpove službo in jed mu ostane neprebavljena v želodcu.

Znano je, da prebavimo veliko hitreje in bolje jedi, ki nam ugačajo, nego jedi, ki jih pripravljamo z odporom ali brez teka vase. Tudi premajhna sprememba v jedilnem listu zadržuje tek. Najboljše so preprosto pripravljene jedi, ki jih ne smemo preveč začiniti, dopolniti z močnimi omakami itd. Preveč začimbe škoduje prebavi.

Potem moramo paziti na to, da jedemo točno ob določenem uri in ne prehitro. Jedi je treba dobro prežvečati. Med jedjo po možnosti ne pijmo, jedi pa naj ne bodo ne prevroče ne premrzle.

Francosčina in angleščina

Važna seja nekakega odbora Zveze narodov se je nagibala h koncu; ura je bila tri četrt na eno. Tedaj vstane neki južnoameriški delegat in izjavi francoski:

"Gospodje in spoštovani tovariši! Opozoriti vas moram na važnost sklepov, o katerih bomo popoldne razpravljali, sklepov, od katerih je odvisen mir sveta. Prosim vas, da o tem tehtno razmislite med opoldanskim premorom, da bomo mogli na popoldanski seji uspešno zaključiti svoje delo za mirovno poslanstvo Zveze narodov."

Za njim vstane uradni angleški tolmač in prevede:

"The honorable delegate said: it is time for lunch." Spoštovani delegat je dejal: Čas je, da gremo na kosilo.

Zakaj se ne rodimo kot
sedmorčki?

Doslej se je to primerilo samo dvakrat

Po nekem poročilu iz Georgetowna je neka ženska rodila sedmorke, same dečke. Vse je bilo na svetu, pravi Ben Akib, tudi sedmorčki, dasi samo enkrat, kakor nam izpričuje stonagrobni kamen v mestu Hamelenu.

Drugi poročil o rojstvu sedmorčkov nimamo, kakor nimamo nobenih poročil o tem, da kakšna mati rodila osmerke. Tudi šestorčki so silno redki, sicer imamo samo dve verodostojni poročili o njih. Petorčki pa je že več, zgodovina človeštva rodu nam ve povedati o takšnih primerih. Četvorčki napram temu že tako "pogosti" da je znanost utegnla izračunati odstotek njihovega pojavnosti. Na sto rojstev pride namreč 0.0015 primera četvorčkov. Kako desetino odstotka v rojstev zavzemajo rojstva tročkov, dvojčki pa spadajo že le naravnost med pravila, znani namreč več nego 1 odstotek statistiki rojstev.

Kako da dvojčki in rojstva več otrok istočasno od iste matere sploh nastajajo? Možna sta dve. Opoljeno jajčece se razdeli v dve polovici in iz vsake vzraste polnovreden otrok. O otroka iz istega jajčeca in iz semenske stanice sta si pot razumljivo na las enaka in enakega spola. Veliko česse pa zgodi, da dozori izjemoma istočasno po dve ali še več jajčec in jih vsako posebej oploji posebna semenska stanica. Tročki, ki se roje na ta način, si med seboj podobni seveda v kolikor so si podobni med boji bratje in sestre, ki so se dli zaporedoma in njih spol različen.

Kako pa more dozoreti istočasno po več jajčec? Znanost našla odgovor na to zapleteno vprašanje, ko si ga je zastala narobe: Zakaj ne dozori istočasno po več jajčec? Zakaj niso ljudje dvojčki, trojčki itd.? Vprašanje je upravičeno, ne vedela je, da je v ženskih jajcih zlezah vedno na tisoče stavek novih jajčec, ki bo vsa dozoreti in biti oplojena. Pravilo bi torej moralo biti: da se rodimo kot dvojčki, tročki... sedmorčki, tisorčki. Da to ne zgodi oziroma le izjemoma in v silno omejenem številu je vzrok ta, da izloči več jajčec, ki najprvo dozori snov, ki vsa druga zoreča je, ca umori! Le v redkih primerih da izločitev te snovi iz tega onega razloga izostane, se op pač istočasno po več jajčec.

NUGA-TONE OJAČA
VAŠE ORGANE

Ako so vaši organi slabi in se počutite utrujeni, vzemite NUGA-TONE — to zdravilo, ki je napravljeno iz naravnih izvlečkov zdravilnih rastlin, vam vrne moč in energijo. NUGA-TONE daje novo zdravje in slabo zdravilno organe.

NUGA-TONE je zdravilo, katerega glavni sestavni deli so izvlečki zdravilnih rastlin, ki so močnejši od zdravil, ki jih dobimo iz kemičnih snovi. NUGA-TONE ne vsebuje nobenih strupenih snovi.

"The honorable delegate said: it is time for lunch." Spoštovani delegat je dejal: Čas je, da gremo na kosilo.

Ali ste naročili na desno "Prosveto"? Podpišite svojo

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojava dala vodstvo tiskarne
Časopis, enake dele prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2857-59 So. Lawrence Avenue
Tel. 666-1111
Chicago, Ill.

Tam se dolo na kje tudi vse vaše poslane

Slučaj Theissen

Ogledalo fašizma — kakor bi ga hoteli nekateri vpeljati tudi pri nas

Komisija Socialistične Internacionalne za preiskovanje položaja političnih kaznjencev je izdala brošuro z naslovom "Teror v Braunschweigu", v kateri so opisana zverinstva hitlerjevskih tolp nad socialisti, ki so bila storjena v zadnjih dveh, treh mesecih. Pa kljub razmeroma velikemu obsegu se niso tam našli vsi slučaj, kajti jih je preveč. Pravzaprav je ta knjižica samo neznan odlomek iz statistike zločinov, ki je preplavila in še preplavlja Nemčijo. Ključasti križ, večala in umori so simboli nove Nemčije, ki ogroža ves svet.

Iz te brošure Internationale objavljamo opis o smrti sodruga Matije Theissen. To je grozno čtivo. Toda treba bi bilo, ne samo treba, vsi delavci bi morali prebrati to knjižico, da bi vedeli, pred kom se morajo s strjejnimi vrstami braniti in nad kom se morajo maščevati, ko pride dan plačila. In ta ne izostane.

Sodruga Matija Theissen, zelo značajan in odločen mož, bivši vojak na fronti, je bil tajnik plačilnice Zveze stavbinkskih delavcev v Braunschweigu.

Ponoči so vdrl v njegovo stanovanje hitlerjevski udarniki (Sturmtruppen). Takoj so se vrgli nanj. Priskočila je njegova žena, toda, takoj so jo začeli

pretepati. Zatem so Theissen odveli napol mrtvega v poslopje "Volkefreunda". Tu so ga tepili in tolkli s tolkami in jeklenimi šibami po obrazu, po glavi preko ust in preko oči. Potem so ga položili in pretegnili preko mize in ga surovo tepili z bičem. Ko so se njegovi rabiši že utrudili, so ga vprašali, če hoče izstopiti iz stranke in se odreči svojem mandatu. Odgovoril je: "Ne!"

Zatem so mu udarniki strgali vso obleko s telesa in ga bčali, dokler ni bilo vse meso razmesarjeno in je viselo kakor cape od telesa. Znova so ga vprašali, če hoče izstopiti iz stranke. Spet enak odgovor: Ne!

Razmesarjeno telo so polili z vodo. In nato so ga znova bčali.

Theissen je zavpil: "Psi, če me hočete ubiti, mi dajte revolver, da bi se mogel ustreliti sam!" Surov smeh je bil odgovor. Potem so mu na prsni revolver. Theissen je nastavlil orožje na sence in sprožil. Petelin je poskočil. Toda revolver je bil prazen. In z novim surovim tuljenjem so ga po tem dolgo spet bčali. Samo svoji nenaadni močni telesni konstrukciji se je imel zahvaliti. Theissen, da ni izgubil zavesti.

Nato se je pojavil vodja udarnikov in deželni poslanec Alper iz Braunschweiga. Poznal je Theissen iz raznih razprav in mu je rekel: "Človeče! Matija, kaj pa delaš ti tu? Kaj, so te malo natepli?" In nato mu je

Theissen odgovoril: "Vzamete si lahko na vest, da hočejo tu ubiti človeka!" "No, Matija," je rekel Alpers, "lahko me vendar tikaš še naprej, saj smo vendar sodrugi..."

Nato je Alpers težko ranjenega Theissen odpeljal v svoje stanovanje, odkoder ga je par vrtil spet ven z besedami: "No, to pot si se še izmazal! Toda, če komu kaj poveš, da smo te malo natepli in natepli, če pojdeš v bolnico ali pa k zdravniku, pridemo po tebe spet. Pazí se torej!"

In 8. maja t. l. je bilo uradno razglašeno: Zaradi odstopa nemško-nacionalnega ministra financ in pravde dr. Kuchentala izpraznjeno ministrstvo je bilo prenešeno na deželnega poslanca odvetnika Alpersa. Alpers je vodja obrambnih oddelkov v Braunschweigu. Pred kratkim je bil imenovan za zastopnika obrambnih oddelkov v državnem ministru.

Druga dne je bilo Theissenovo telo ena sama črnorjava gmeta, razmesarjena, okrvavljena in otekla. Proti njegovi volji so ga prenesli v bolnico. Ko je čutil, da se mu bliža zadnja ura, je orisal svojim sodrugom in prijateljem, kaj se je z njim godilo, in pripovedoval: "V domu Volkefreunda" sem videl še tudi sodruga Vilema Riekeja, Heinricha Simona, Fridricha Truteja, Viljema Warneckeja in mnogo drugih. Ležali so na kupu slame. Samo po stokanju sem poznal, da še živijo..."